СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 169. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 23-го ЛИПНЯ 1948. — No. 169. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 23, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

АРЕШТ КОМУНІСТИЧНИХ ПРОВІДНИКІВ ВИЯВЛЯЄ ЗАТІЇ ШПИГУНСЬКОЇ ШАЙКИ

Ню Йорк, 21 липня. — Арештування цілої краєвої ради Комуністичної Партії Америки це лише іскра,, яка спричинила вибух пального матеріялу нагромадженого урядом впродовж 13 місяців тайного слідства в справі діяльности шайки шпигів з велитенським розгалуженням по цілій країні. Першу вістку про діяльність шайки подала до відома уряду американська дівчина зі стейтів Нової Англії, яка припадково опинилася на чолі цієї афери. Вона була просто застрашена можливими наслідками шпигунських затій і не могла довше втримати тайни. Коли вона подала перші інформації про цю справу, урядовці не хотіли вірити, що щось таке є можливе в Злучених Державах. Поодинокі комуністи, які дісталися до різних урядових бюр, навіть до оточення президента, звітували їй правильно подробиці про американські стратегічні пляни, про будову нових американських бомбовальників і про найбільші тайни, які американський уряд мав у своїх руках під час недокінченої війни. Вона зпочаткучатку передавала їх совєтським агентам, а опісля виявила все Федеральному Бюрові Інформацій і тоді покликано спеціяльну судейську лаву для провірки її донесень. Підчас допитів судейської лави шпигунство йшло дальше, одначе всі вісті були вже передавані до розсліду лави. На цій підставі усунено з прилюдної служби всіх змовників і вони будуть поставлені перед суд. Докищо справа ще не є настільки підготована, щоб її оприлюднити в детайлях, як звітують поінформовані чинники.

Зпоміж 12 обвинувачених провідних комуністів досі лише 8 попали під арешт, а за 4 пошукує Федеральне Бюро Інвестигацій. Деякі з них вже повідомили поліцію, що зголосяться самі з укриття. Вони обвинувачені, в змаганнях насильно скинути американський уряд. За арештованих зложила запоруку організація під назвою Конгрес Громадянських Прав по $5,000 за кожного. Генрі Волес, який дістає свою головну підтримку від комуністів, назвав арештування комуністичних провідників спробою Трумана застрашити його партію, щоб затримати владу в своїх руках. З Филаделфії звідомляють, що в комісії для складення платформи Волесової конвенції є повно комуністів.

18-ЛІТНІ ЗГОЛОШУЮТЬСЯ ДОБРОВІЛЬНО ДО АРМІЇ.

Вашингтон. — Після оприлюднення прокламації президента в справі військової бранки, замітне велике число добровільних зголошень 18-літніх хлопців як добровольців до всіх родів збройних сил. Багато зголошується до армії тому, що 18-літні хлопці будуть обовязані служити лише 12 місяців в армії, замісць 21 місяців, як це станеться з іншими, коли вони будуть покликані обовязково. Ген. Герші, голова поборової служби, оприлюднює погляд, що покликування до служби прийде аж з початком місяця жовтня.

29 БІЖЕНЦІВ З ЛАТВІЇ ПРИПЛИЛИ ЛОДКОЮ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

Провинставн, Масс. — Після 43-денної подорожі через бурхливий Антлянтійський океан 29 втікачів із підсовєтської Лотви прибули невеликою лодкою до берегів Злучених Держав. Між утікачами є 15 мужчин 7 жінок і 7 дітей. Втікачі кажуть, що вони почали втечу з рідної країни ще перед 4 роками, коли то Совєти почали нерозбірчиво арештувати кожного, хто не був комуністом. Вони втікли до Швеції, а ступнево перебралися аж до Америки. Зі Швеції виїхали 22 травня. Між утікачами є теж 1 литовець, один москаль і один швед.

ПРОФ. КОЛЕМАН БУДЕ ВЧИТИ В ІНШІЙ ШКОЛІ.

Ню Йорк. — Д-р Артур П. Колеман, професор Колумбійського університету, який зрезигнував із свого становища на знак протесту, що університет згодився на прийняття підсовєтського професора для навчання польської літератури, прийняв інше становище, а це професора в Дикинсон Каледж у місцевості Рутерфорд, у стейті Ню Джерзі. Він буде вчити там польської мови. Університет Колумбія висловив жаль з приводу резигнації Колемана, одначе не змінив свого рішення.

ЗА ЗНИЖКУ ЦІНИ ХЛІБА.

Вашингтон. — Чарлз Ф. Бранан, секретар рільництва, заявив представникам пекарського промислу, що треба обнизити ціну хліба, якщо вони хочуть, щоб люди вживали більше хліба ніж цепер. Пекарі домагалися від секретаря, щоб він почав кампанію за збільшення консумції хліба.

ПРЕЗИДЕНТ ЯВИТЬСЯ ОСОБИСТО ПЕРЕД КОНГРЕСОМ З НОВИМИ ПРЕДЯВЛЕННЯМИ.

Вашингтон. — У, вівторок 12 липня президент Труман явиться особисто перед обома палатами конгресу і зажадає акції у деяких справах, про які він згадав у своїй промові на Демократичній конвенції, коли приймав кандидатуру. Напруження серед конгресменів республиканської більшости таке, що появу президента перед конгресом порівнують із спробою війти в клітку львів. Тому, що конгрес скликаний на понеділок, президент матиме час зорієнтуватися в положенні. Серед 11 великих справ, які президент зголосить у конгресі, буде теж новий бил в справі допущення 400,000 скитальників на місце 205,000, як це ухвалено в попередній сесії. Президент має теж згадати про напруження між Совєтами й Америкою з причини блокади Берліна.

Америка не дасть себе застрашити і буде змагати до дальших переговорів у справі Берліна

Вашингтон, 21 липня. — Секретар стейту Джордж К. Маршал висловив на пресовій конференції свої погляди на теперішню крізу в Берліні в такий спосіб: „Ми не дамо себе застрашити ані не дамо себе завернути з правної дороги, відповідальности, яку ми відчуваємо за Берлін і за Німеччину взагалі. Водночас ми дальше будемо вживати всякого можливого засобу для переговорів і дипломатичної поведінки для осягнення приємливої розвязки і для недопущення до трагедії нової війни в світі. Та я ще раз повторяю, що ми не дамо себе застрашити".

Кілька годин після розмови з кореспондентами приїхав до Вашингтону ген. Лушус Клей, американський військовий губернатор у Німечині із своїм політичним дорадником, Робертом Д. Морфієм. Вони оба переведуть конференцію в департаменті стейту, заки зголосяться на розмову з президентом Труманом.

Міжтим стало ясним, що Америка буде дальше висилати воєнні літаки до Европи, як засіб посилення дипломатичної акції. Нота, яку має Америка вислати до Совєтів, може бути переоблена після розмови президента з ген. Клейем. Британія домагається, щоб дати Совєтам можливість приступити до переговорів в справі цілої Німеччини, а не лише в справі Берліна. Розмови в цій справі веде британський посол Гойер Мілар у департаменті стейту.

ДАЛЬШЕ ВИЯСНЕННЯ ПАЧКУВАННЯ ШПИГІВ ЧЕРЕЗ ОБЄДНАНІ ДЕРЖАВИ

Вашингтон. — Супроти того, що секретар Маршал виявив сумнів, чи справді через Обєднані Держави пачкується до Америки совєтських шпигів, правнича підкомісія сенату візвала урядовця департаменту стейту Роберта Александра, щоб він кинув більше світла на свою заяву з попереднього дня в цій справі. Сенатор Чапман Реверюмб, голова підкомісії виявив, що акція в цій справі поступає цілою силою вперед, бо він хоче витягнути на денне світло всю правду про підпольні затії в Америці.

ДЮЇ ІНТЕРЕСУЄТЬСЯ РОЗВИТКОМ ПОДІЙ У БЕРЛІНІ

Полинг, Н. Й. — Губернатор Тамес Е. Дюї, як кандидат на президента Злучених Держав з рамені Республиканської партії, заявив репортерам, що він глибоко інтересується розвитком подій в Берліні і переговорив цю справу з Гаролдом Стасеном, який приїхав на розмову до нього. Дюї дістає щоденні звідомлення про положення в Берліні від свого політичного дорадника Джана Фостера Долса і каже, що ця справа є дуже поважна і потребує зручного керуваня. Дюї надіється відбути конференцію з ген. Клейем.

БРИТАНІЯ ВІДЗНАЧУЄ 65 АМЕРИКАНСЬКИХ ОФІЦИРІВ

Вашингтон. — Сер Оливер Франкс, британський амбасадор до Злучених Держав, відзначив 65 американських офіцирів з другої світової війни медалями за їхню прислугу для Великобританії. На доручення короля Юрія VI амбасадор припняв медалі офіцирам, які для цієї цілі явилися в будинку амбасади. Медалі є різного ступня, відповідно до ранґи офіцирів. Між ними є адмірал Джан Г. Таверс, ген. Александер А. Вандерґрифт і небіжчик віцеадмірал Гаверд Е. Вікері, в імені якого прибув член родини до амбасади для отримання відзначення.

АМЕРИКАНСЬКІ СУПЕРФОРТЕЦІ В НІМЕЧЧИНІ ВПРАВЛЯЮТЬСЯ В БОМБАРДУВАННІ

Вісбаден, Німеччина, 22 липня. Европейське командування американської авіяції вчора повідомило про „рутинові вправи в бомбардуванні" суперфортець B-29. Не названа кількість цих повітряних велитнів з одної бази в Баварії відбула вправний лет понад Німеччину та скинула високо експльозивні бомби на колишню німецьку фортецю на острові Гельґолянд, що був за час війни базою німецьких підводних човнів. Рівночасно повідомлено про дальшу розбудову американської повітряної бази у Вісбаден, достосовуючи її до нових типів літаків.

Суцільна совєтська неволя за Залізною Заслоною

ГЕН. ГАСАЛЬ ПРО ПОЛОЖЕННЯ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ „НОВІЙ ДЕМОКРАТІЇ"

Гайдельберґ, Німеччина, 22 липня. Тут в головній кватирі Американської Армії в Німеччині скликано вчора пресову конференцію, на якій колишній заступник шефа штабу чехословацької армії та один з найвищих її командантів, ген. Антонін Богуміл Гасаль, що недавно перебіг в американську зону Німеччини, подав інтересні інформації про положення в опанованій большевиками його країні. Ген. Гасаль ствердив насамперед масові проти-комуністичні настрої серед чехословацького населення взагалі, а серед армії зокрема, та постійні бунти, невдоволення і загальну деморалізацію з одного боку, а терор і безконечні чистки та суцільну совєтську неволю з другого. Він твердив, що не зважаючи на всі чистки і терор, чехословацька армія в своїх 75 відсотках є проти-комуністична а постійними дезерціями до тої міри здеморалізована, що на випадок війни Совєти могли б протягом 24 годин зайняти цілу країну. Совєтська чистка охоплює тепер головно командний склад. Зі самих генералів досі вже 25 пощастило втекти, або були заарештовані. Ген. Гасаль в дальшому вияснив, що чехословацьку армію тепер політично „перевиховують" совєтські комісарі та що ця армія нараховує 140,000 старшин і вояків. Він не бачить багато можливостей на громадянську війну, якщоб вибухла світова війна, бо комуністичний уряд поступово все охоплює під свою контролю. Він теж не бачить інших можливостей визволення Чехословаччини, як тільки під час нової війни. Ген. Гасаль потвердив вістку, що совєтські війська стаціонують в Чехословаччині, головно в Яхімові, де біля 70,000 німецьких полонених добувають для Совєтів уран. Перед своєю втечою ген. Гасаль мав наради з Бенешом. Тепер він має бажання виїхати до Англії. Він виявив свою готовість повести чеську армію проти Совєтів на випадок війни.

ТІТО ВІДКИДАЄ ОБВИНУВАЧЕННЯ КОМІНФОРМУ ТА ЗАЯВЛЯЄ СВОЮ „ЛЮБОВ" ДО СОВЄТІВ

Беоґрад, Югославія, 22 липня. Вчора тут зачався вже 5-ий з черги краєвий конгрес комуністичної партії Югославії, в якому бере участь 2,344 делегатів, що заступають 468,000 членів партії. Наради конгресу започаткував маршал Тіо п'ять-годинною промовою, в якій відкидав видвигнені проти югославських комуністів обвинувачення Комінформу, називаючи це „наступом на єдність нашої партії та закликом до деструктивних елементів, щоби вони піднесли голову і організували підпольну боротьбу в нашій країні та викликали громадянську війну". Приявні делегати постійно переривали промову Тіта оплесками, даючи виразно до зрозуміння, що вони піддержують його в теперішньому конфлікті з Комінтерном. Тіто в своїй промві, відкидаючи обвинувачення Комінформу, рівночасно не щадив підлабузницьких слів Сталінові і Москві, заявляючи їм свою „вічну любов".

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА КОРИСТАЄ З ІНФОРМАЦІЙ „УКРАЇНСЬКОГО БЮЛЕТЕНУ"

„Рачестер Таємс Юніон" з 15 липня передрукував з виданого ПАУКонференцією „Українського Бюлетену' в англійській мові цілу велику інформацію про „Боротьбу підпольних армій за залізною заслоною", покликуючись на джерело. Це тільки потверджує важливість цеї нової української публікації, 6-те число якої вже появилося з датою 15-го липня. В цьому останньому виданні, крім редакційної статті про „Росію і Совєтів", надруковано цілий ряд інтересних інформацій про українську визвольну боротьбу та подано українське становище у зв'язку з іншими подіями.

ПІДПИСАНО ЧЕСЬКО-РУМУНСЬКИЙ ДОГОВІР

Букарешт, Румунія, 22 липня. Вчора тут підписано чесько-румунський „договір приязні та взаємної оборони". Він мав би тривати 25 років.

ОСТАННЯ СПРОБА МИРНОГО ПОЛАГОДЖЕННЯ СОВЄТСЬКО-ЗАХІДНОЇ КРІЗИ

БРИТАНІЯ ПРИГОТОВИЛА ПРОЄКТ НОВОЇ НОТИ ДО МОСКВИ.

Західні союзники погоджуються на переговори в справі цілої Німеччини, якщо раніше буде перервана бльокада Берліна.

Лондон, 22 липня. — Уряд Великої Британії приготовив проєкт нової дипломатичної ноти трьох західних великодержав до Москви в справі політичної крізи в Берліні, погоджуючись на поширення переговорів на справу цілої Німеччини, якщо раніше Совєти перервуть бльокаду Берліна. На проєкт ноти вже мала погодитися Франція ще перед відставкою уряду премієра Шумана і її тепер ще розглядається у Вашингтоні. В ноті теж виразно сказано, що західні союзники підуть на переговори тільки тоді, як буде перервана бльокада Берліна і як Совєти раніше повністю визнають всі західні права в цьому місті. Американський проєкт ноти, приготований амбасадором Доґлесом, був відкинений Британією і Францією. Ця нота різнилася від британської настільки, що передбачувала передачу справи Раді Безпеки, якщоб переговори зі Совєтами не дали бажаного успіху. Рівночасно видвигається здогади, що на випадок продовження урядової крізи у Франції, Америка і Британія готові почати відповідну дипломатичну акцію, не дожидаючи на наладнання внутрішніх єтосунків у Франції.

АНДРЕ МАРІЄ ТВОРИТЬ НОВИЙ УРЯД ФРАНЦІЇ.

Париж, 22 липня. — Президент Оріол доручив вчора членові радикальної партії та міністрові справедливости в двох попередніх урядах, Андре Марієві, створити новий уряд. Уряд мав би мати коаліційну базу і до нього мали б увійти всі партії, за вийнятком комуністів. Марієві негайно почав інтензивні заходи в цьому напрямку і вже сьогодні він мав би повідомити про їх вислід. Приспішення формування нового уряду домагаються всі відповідальні французькі державні мужі, з огляду на міжнародну політичну крізу.

ТУРБОТИ ШВЕЦІЇ З П'ЯТОЮ КОЛОНОЮ В АРМІЇ.

Боден, Швеція, 22 липня.— Місцеві шведські власті, головно військове командування в цій головній оборонній лінії проти евентуального нападу зі Сходу, щораз більше занепокоєні не так самим нападом, як загрозливою роботою комуністичної п'ятої колони на цій важливій стратегічно-оборонній лінії. Комуністи ведуть свою підривну роботу головно в армії.

СОВЄТИ ОБІЦЯЮТЬ ХАРЧІ ДЛЯ ЦІЛОГО БЕРЛІНА З 1-им СЕРПНЯ.

Берлін, 22 липня. — Совєтські власті повідомили вчора за посередництвом німецьких комуністів, що в совєтському секторі Берліна з днем 1-го серпня буде вже стільки харчів, що ними можна буде забезпечити населення цілого міста. Передумови, які совєтські власті ставляють на це, означали б практично підпорядкування західних секторів совєтській контролі, на що згори не погоджуються західні союзники, ставляючи в сумнів саму реальність совєтських обіцянок. Західні союзники зі свого боку повідомили про необхідність дальшого зменшення користування елекричною енергією в їх секторах, з огляду на брак вугілля.

РОЗБІЖНОСТІ СОЮЗНИКІВ В СПРАВІ ІТАЛІЙСЬКИХ КОЛОНІЙ.

Лондон, 22 липня. — До цілого ряду всіляких інших непорозумінь між західними союзниками та Совєтами, долучуються теж розбіжності думок й інформацій щодо дальшої долі колишніх італійських колоній в Африці. Туди їздила комісія чотирьох великодержав з метою провірити думки і бажання населення колоній. Тепер виявляється, що представники населення що іншого говорили американцям і британцям, а що іншого совєтам.

БРИТАНІЯ ВДОВОЛЕНА З ВИСТУПУ МАРШАЛА.

Лондон, 22 липня. — Виступ секретаря стейту Маршала та його заява, що західні союзники докладуть усіх дипломатичних зусиль, щоби не допустити до вибуху нової війни в полагоджуванні Берлінської крізи, але і рівночасне ствердження, що вони не дадуть себе залякати війною, прийнято з помітним вдовіллям в Лондоні. Речник уряду заявив, що Британія повністю солідаризується зі заявою Маршала та що вона теж в жодному разі не налякається совєтських воєнних погроз.

СІМ'Ї АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ ЗАЛИШАЮТЬ БЕРЛІН.

Берлін, 22 липня. — Від деякого часу сім'ї американських військових представників в Берліні виїжджають малими групами до Франції. Виїзд відбувається на добровільній базі. З 2,000 американських родин, що були в цьому місті минулого року, тепер вже не залишилось більше 900.

ЧИСТКА В СОВЄТСЬКІЙ ЗОНІ НІМЕЧЧИНИ.

Берлін, 22 липня. — Совєтські власті почали знову масову чистку на відповідальних постах німецького самоуправління в їх зоні. Жертвою чистки вже впало багато осіб, між ними і президент Німецької Економічної Комісії в цій зоні.

СОВЄТИ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ПРОТИ-ЗАХІДНІ САБОТАЖІ НА НІМЕЦЬКИХ ЗАЛІЗНИЦЯХ.

Берлін, 22 липня. — Британські власті довідуються з добре поінформованих джерел, що Совєти почали інтензивну підготовку до саботажів проти західних потягів на німецьких залізницях в совєтському секторі, якщоб західні союзники рішили вислати через цю зону озброєні конвої з харчами до Берліна.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346. JERSEY CITY 3, N. J.

САМОГУБСТВО З РУСОФІЛЬСТВА

Заки Ян Масарик, чехословацький міністер закордонних справ, поповнив у Празі 9 березня самогубство, він написав в останній годині свого життя листа до Сталіна, в якому виясняє, чому він рішився на такий крок. Каже, що йому залишилося тільки вмерти, надіючись, що такий крок припинить громадянську війну в Чехословаччині й заставить Сталіна припинити совєтизацію цеї країни.

Ян Масарик пише, що він міг би уступити з уряду і тим запротестувати проти насильної совєтизації, але це була б „боротьба проти законного уряду Росії". Так поступити він не може, бо його славний батько, Томас Масарик, його навчав, що незалежна Чехословаччина може існувати тільки тоді, коли дістане допомогу збоку Росії. „Ми, чехи, завжди думали, що не можемо покладатись на ніяку країну крім одної Росії", пише Ян Масарик далі. Тому і „Син Масарика ніколи не буде спосібним поборювати владу, яка панує над Росією; він ніколи не буде спосібним дати найменшу нагоду ворогам Росії, що слідкують за її помилками та ілюзіями, щоби їх краще використати проти колиски словянських народів".

„Я не можу жити без свободи, але я і не можу боротись за неї, бо Ян Масарик не може навіть посередньо боротись проти Росії та її влади", читаємо при кінці листа Масарика, де він щераз підкреслює своє вірнопіданче відношення до Росії. Робить він це, як виходило б, у вірі, що Сталін вислухає тих благальних слів і накаже чеським комуністам не вводити „політичних та економічних принціпів, цілком чужих для чеського народу та цілої його історії". Коли так не станеться, Масарик заповідає, то як вибє остання година для „Росії й всіх словян", Сталін застане в Чехословаччині владу, яка буде зненавиджена народом, а буде спиратись тільки на багнетах поліції та жандармерії.

Клод Борде, редактор французької газети „Комбат", який видрукував цей лист Масарика, заявив, що одержав відпис оригінального листа від капітана Івана Крилова, старшини совєтської розвідки, який покинув совєтські ряди в Берліні й втік до Бельгії. Борде каже далі, що Росія втратила таких приятелів як Масарик і Бенеш через загарбання кілька мільйонів чехів і тим зробила „найфатальнішу помилку з усіх численних помилок своєї повоєнної політики".

Борде ще пише, що довго вагався з публікацією передсмертного листа Яна Масарика, знаючи, що Москва не буде перебирати ніякими засобами, щоби „доказувати", що такого листа не було. Але переконавшись, що Ян Масарик такого листа дійсно написав, він рішився його опублікувати як важний документ трагічної сучасности.

До листа Яна Масарика не привязуємо ніякої ваги, коли іде про можливість якоїсь зміни московської політики зглядом чехів чи інших словян.. Цей лист є для нас тільки документом особистої трагедії таких словянських провідних людей, у яких русофільство стало прямо патологічним явищем. Що за нещастя, коли такі люди займають визначні становища; державні, дипломатичні, суспільні чи наукові. Яким великим нещастям є ці люди не тільки для свого народу чи словян, але й для ідеалів свободи в цілому світі!

Проклямація в справі обовязкової військової служби

Для чисто практичних цілей згадаємо за деякі постанови проклямації президента Трумана з 20. липня в справі реєстрації молоді до першої військової служби за мирних часів в Злучених Державах.

Проклямація пригадує постанови Акту Про Поборову Службу з 24. червня 1948 р., в якому передбачені звільнення осіб від реєстрації до військової служби. Від обовязку реєстрації звільнені: Всі офіцири й вояки, які вже служать при армії, военній фльоті, повітряній силі, маринарськім корпусі, прибережній сторожі, геодетичній службі і службі прилюдного здоровля, а також учні відповідних військових шкіл; дальше резервісти згаданих родів військової служби. Крім того дипломати в заграничній службі і консулі та консуларні агенти.

Поза вичислені категорії людей всі інші громадяни Злучених Держав мають обвязок реєструватися на таких засадах: Всі мужчини, як горожани так і мешканці Злучених Держав, які покінчили 18 років життя в річницю їхніх народин і такі, які ще не покінчили 26 року життя в річницю їхніх народин ! у понижче назначених днях:

1. Особи народжені в р. 1922 по дні 30. серпня 1922 р., мають зареєструватися в понеділок 30. серпня 1948 р.

2. Особи народжені в 1923 р. мають зареєструватися у вівторок 31. серпня 1948 р., або в середу 1. вересня 1948 р.

3. Особи народжені в 1924 р. мають зареєструватися в четвер 2. вересня, або в пятницю 3. вересня 1948 р.

4. Особи народжені в 1925 р. мають зареєструватися в суботу 4. вересня, або у вівторок 7. вересня 1948 р.

5. Особи народжені в 1926 р. мають зареєструватися в середу 8. вересня, або в четвер 9. вересня 1948 р.

6. Особи народжені в 1927 р. мають зареєструватися в пятницю 10, або в суботу 11. вересня 1948 р.

7. Особи народжені в 1928 р. мають зареєструватися в понеділок 13. вересня, або в вівторок 14. вересня 1948 р.

8. Особи народжені в 1929 р. мають зареєструватися в середу 15. вересня, або в четвер 16. вересня 1948 р.

9. Особи народжені в 1930 р. перед днем 19. вересня 1930 мають зареєструватися в пятницю 17. вересня, або в суботу 18. вересня 1948 р.

10. Особи народжені після 19. вересня 1930 р. мають зареєструватися в дні, в якім вони будуть святкувати 18. річницю свого народження, або впродовж 5 днів після того.

Коли хто не зможе зареєструватися в дні призначенім для нього для реєстрації тому, що він був чимсь перешкоджений і не міг явитися до реєстрації без своєї вини, може виконати цей обовязок так швидко, як це йому вдасться, за поданням причин, чому не явився на час.

В проклямації сказано, що кожен молодець, обовязаний до реєстрації, має познайомитися з приписами закону і до них принаровитися. Це зроблено на підставі правничої засади, що „незнання закону не виправдує людини".

СТАЛІН І ГРУЗІЯ

Відомо що совєтський диктатор Сталін — грузинського роду. Рідна мова його — грузинська, ще й досі Сталін говорить по російськи з грузинським акцентом.

Як могло статися, що цей чужинець прийшов до влади в Москві? Подібний факт знаходимо в історії Франції: Наполеон Буонапарте, імператор, французів, теж був чужинцем для Франції, походив з острова Корсики, виховувався в дитинстві в мові італійській. Коли 1797 року військо революційної Франції під проводом молодого генерала Бонапарта прийшло в Італію, то італійські патріоти думали, що Наполеон Бонапарт має наміри, прихильні до Італії, і просили його стати на чолі італійського визвольного руху. На це Бонапарт відповів, що він не італієць, а француз. Наполеон завоював Італію і прилучив її велику частину до Франції. Коли б захотіли відділитися від Франції мешканці рідної Наполеонові Корсики, то він, безперечно, силою не допустив би такого „сепаратизму".

Сталін Джугашвілі був найзапеклішим ворогом самостійної Грузії. Він докладав усіх старань, щоб силою прилучити Грузію до Росії, і це сталося в березні 1921 року. Сталін та інші грузинські комуністи терором винишували і винищують опозицію в Грузії: все мусить слухати наказів з Москви. Ленін незадовго перед смертю висловився, що для справи „єдности пролетаріяту" дуже небезпечні зросійщені комуністи, бо вони стають часом більшими патріотами Росії ніж самі росіяни.

Уже 27 років панує російська окупаційна влада над Грузією. В яких відносинах стоїть Грузія до Сталіна? Яке значіння має той факт, що грузин диктує свою волю мільйонам мешканців Совєтського Союзу?

(Докінчення на стор. 3-тій)

Зі щирим серцем при праці

Відвідини у Представництві ЗУАДКомітету в Зальцбургу.

Зальцбург — можна тепер називати другою столицею Австрії. І не тому, що воно — як місце народження безсмертного Моцарта — є осередком музичного життя цієї красивої країни, але завдяки цій незначній припадковості, що ще перед закінченням війни голосами чотирьох аліянтів приділено його американцям. І це вистарчає, щоб воно набрало значення побіч такого кольоса, як Відень, який згуртовує у себе чи не більш, як четвертину населення Австрії.

Про це теперішнє значення Зальцбурга голосно шумлять вигідні шістьособові Рольс-Ройси та Шівролети, що просуваються безупинно вузенькими вуличками цього історичного міста, про це говорять завжди повні та з добірною програмою театри зі славними Зальцбурзькими Фестшпілями, що саме до них тепер ідуть жваві підготування, про це й говорить і безіменна армія скитальників, яких тут найбільше і які тут — у Зальцбургу мають свою столицю. Колись спокійне неповна стотисячне місто, хоч і з кольосальною історичною традицією — сьогодні прибіжище різних людей і народів, що їх події викинули із нормальної життевої струї та всадили у примітивні бараки, які брудними плямами опоганюють чарівну панораму.

Вистарчить пройтись вулицями, щоб у гаморі відчути цю багатонаціональну масу, яка на різних мовах (громадянство тут мають не лише мови великих народів, але побіч англійської, французької, італійської, свобідно лунають мови східних народів, як литовська, чи лотиська, так польська, російська, чеська, мадярська, сербска, хорватска, теж і наша рідна українська, і навіть жидівський жарґон) виявляє свою живучість і вносить в загальне життя міста нервозність і прудкість.

І яка благословенна думка була у тих людей, які задумали і зорганізували Міжнародну Організацію цих виселенців, так зване ІРО, що є захисником і оборонцем цих бездержавних людей, яких знищені війною австрійці без цієї міжнародної опіки були б давно вже викинули поза кордони своєї території а й зовсім знищили.

І яка благословенна думка була у тих наших заокеанських братів, що підняли ідею та зорганізували комітет допомоги українським скитальникам, який під загальною назвою Злученого Українського Американського Допомогового Комітету має теж своє представництво в Зальцбургу.

Саме бюро цього Представництва — сьогоднішня наша ціль. Воно приміщене у самому осередку міста в будинку, в якому розложило свої широкі відділи ІРО. Резіденцпляц — побіч величавої будівлі Зальцбурзької катедри, яку — знищену підчас военного бомбардування — саме викінчують реконструвати — це справді площа перед резиденцією Зальцбурзьких архиепископів, колишніх володарів і будівничих цього міста. Зрештою теперішній осідок ІРО — це ніщо інше, як колишня резиденція цих могутніх князів церкви. Про це говорить його імпозантний вид і великі розмальовані залі, які кожний нехай у поспіху з цікавістю оглядав крізь щілини у старовинних дверях, про це говорить ціла колекція портретів усіх Зальцбурзьких архиепископів — розміщена у фоае на третьому поверсі зараз побіч кімнати, яку займає Представництво ЗУАДКомітету на Австрію в Зальцбургу.

В кімнаті гамірно та людно. Кількох урядовців і більше них інтересентів виповняють її цілком. Користаємо з ввічливих запросин і садовимось на кріслі та прислухуємось. Головне наше зацікавлення — це представник ЗУАДКомітету на Австрію, п. Василь Ґіна, молодий американський українець. Справді подивляти, як зумів він пристосуватись до наших обставин, як скоро зрозумів наше середовище, як ввійшов у наш гурт. Він безпосередньо побачив усі наші скитальницькі недомагання, відчув їх щирим серцем і зі щирим запалом став до праці.

А праці багато — праці важкої й відповідальної. Ввійти у турботи цих обездолених людей, зрозуміти їх наболілі душі та старатись їм допомогти — це не легке завдання.

Ось перед ним молодий чоловік — Юрій Колесник. У нього охота поїхати у Бразилію. Але трудність у тому, що жінка привела йому на світ дитиня і через цього малого громадянина бездержавної громади консуль недозволяє йому емігрувати . І лише відчуття важкого становища українського скитальника каже п. Ґіні іще раз і іще раз інтервеніювати у консуля, доки не діб'ється успіху.

Знов пані Палієнко хоче виїхати у Канаду зі сином, бо там уже в попередньому році емігрував її старший парень. Та знову трудність з консулем. І знову треба інтервеніювати.

А дальше жде кандидат до Злучених Держав. Професор української гімназії в Зальцбургу п. Шандровський постановив поїхати до цієї демократичної країни. І тут знову треба інтервеніювати, щоб Католицька Акція захотіла бути „спонсором" пану Шандровському.

Ще дальше ждуть три щасливці, що отримали афідевіти і їм треба тепер виповнити блянкети т. зв. „Персонел Дейтс" по англійськи.

Та не лише в еміграційних справах приходиться людям допомагати, хоч і вони найважливіші. Ось зальцбурзькі футболісти хочуть поїхати на турне. А що треба перейти австрійсько-німецький кордон — тож і потрібно перепустки, чи радше дозволу Сі-Ай-Сі. І тут знову потрібний представник Зл. У. А. Д. Комітету, бо з американським громадянином там будуть говорити, з Ді-Пі-стом напевно ні. Треба теж помогти зальцбурзьким пластунам при організації літніх таборів. Ось їхній провідник — проф. Кам'янецький прийшов просити, щоб п. Ґіна переговорив з ІРО у справі харчових приділів для цих таборів. В тій жи хвилині дзвонить телефон і знов нова справа. З Ріду — з Горішньої Австрії доносять, що на нових документах українцям не пишуть, що вони української національности. Треба знову інтервеніювати в начальника „елиджибіліті Офісу".

І так кожного дня. Що нове обличчя, що нова людина — це нова проблема, це нова турбота. І кожному треба дати відповідь — чи справа дрібна, чи дуже поважна. Бо вона — хоч і дрібна — для заінтересованого важна. Навіть інформація про те, коли іде найближчий транспорт, важлива для того, хто на цей транспорт чекає.

Важко нам займати час представнику ЗУАДКомітету. Але кортить і з ним перекинутись кількома реченнями.

— Чи багато у Вас роботи — питаємо, щоб зачати розмову.

— Роботи багато, більше, як я сподівався. Коли вперше з'явився я тут перед чотирма місяцями — я не здавав собі справи вповні з мойого завдання. Але згодом — пізнавши наших скитальців і зрозумівши їхні потреби, я відразу пізнав, що головно помогти їм треба емігрувати. Ґ це вважаю своїм найважнішим ділом. Головна наша увага звернена на еміграцію до Злучених Держав Америки, потім до Кана-

(Докінчення на стор. 3-тій)

ІВАН КРАВЧЕНКО. Авторські права застережені.

ЧОРНИЙ ВОРОН

(ПРАВДА ПРО СССР)

Всім мученикам і незчисленним жертвам комунізму — присвячую.
Автор.

8)

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ.

Так, він охоче попрощався з „Інтернаціоналом", бо йому певно ввижається масове повстання підсовєтського народу...

А про те, що було ліквідовано Комінтерн, не може бути й мови, бо ліквідувати Комінтерн, це значило б відмовитись від прагнень до світової комуністичної революції.

іЛквідацію Комінтерну в 1943 році треба було розглядати, як чергову злодійсько-шахрайську паперову фікцію, як шаховий хід кваліфікованих авантюрників, як глум над західною демократією, яку Кремль використовув на те, щоб зберігти Комінтерн і Компартію перед знищенням їх німецьким нацизмом.

Комінтерн був зліквідований ще й так, як свого часу було ліквідовано ЧЕКА, місце якої заступило ГПУ, пізніше теж ліквідоване і заступлене НКВД.

Отже, Комінтерн тільки зовнішно був ліквідований, а внутрішно він ні на одну хвилину не припиняв своєї руйницької праці, але без офіційної марки „Комінтерн".

З того самого факту, що в Београді засновано „інформаційне" бюро Комінтерну, вже видко, що „десь" існує і сам штаб Комінтерну. Отже, ніколи не вмиравший в Москві Комінтерн, „воскрес" десь в Београді. Але не залежно від того де б Комінтерн юридично не вмер, то все таки фактично він не вмирав в Москві. Поки існує кремлівська комуністична зграя, доти і буде існувати Комінтерн і тільки в Кремлі.

СССР — це тільки трамплін, це концентрація авантюрників і жахливих хижаків для велетенського скоку на свою таку принадливу жертву — Світ, що у цієї зграї темніє в очах, крутиться в голові і слина капає з пащі від того умовного рефлексу, який є передчуттям насолоди впитись своїми хижацькими зубами в саме серце світу — Ню Йорк.

Тільки цим пояснюється те жахливо-злиденне життя, яким живуть „щасливі" невільники комунізму, бо кремлівським хижакам нема часу дбати про добробут обдуреної ним маси рабів.

Раби повинні все своє життя працювати на оборону і на напад, тоб-то на здійснення прагнень кремлівської зграї.

Чи зацікавлений в цій авантюрі совєтський народ? — Ні! Зацікавлена насамперед кремлівська зграя, а потім тільки ті, які відчувають в собі жадобу пограбувати весь світ і посісти певні місця в червоному світовому уряді.

Ніщо не може стати на перешкоді кремлівським володарям на шляху прямування до їх злодійської мети. Тому так просто і легкою рукою знищено в СССР до 1941 року, приблизно, 40 мільйонів ні в чому неповинних людей, тому такою легкою рукою витрачаються сотні мільйонів долярів золотом на утримання за кордоном своїх офіційних шпигунів під назвою „закордонних амбасад", утримання ще більшої мережі таємних шпигунів, провокаторів, організаторів страйків, повстань заколотів і найголовніше, — організування п'ятої комуністичної колони, як авангарду світової революції.

Я скорочую передмову, бо вона може вилитись в окремий том, а то і в декілька томів, але, мабуть, я і тоді тільки поверхово дещо розповів би, бо про комунізм і його кремлівську зграю, про катування можна писати сотні томів.

Я знаю, яку несамовиту лють викличе в Кремлі „Чорний Ворон" і ця передмова. Знаю, що кремлівські кати дадуть завдання своїй закордонній агентурі ліквідувати мене негайно. Знаю, що за мною буде дикунське полювання за цю відверту правду про СССР, яку я, як акт обвинувачення і як присуд, кидаю в лице кремлівським катам. Знаю, що золотом нагородить крівавий Сталін того ката, який знищить мене, але мене це не залякає і не зупинить перед виконанням мого святого обов'язку пред людством усього світу.

Почування обов'язку перед людством, почування надлюдської скорботи за долю тих — кривджених, обездолених, безправних і беззахисних невільників комунізму, — стоїть вище моєї турботи за моє власне життя.

Крім вищезазначених причин, які керували мною в цій праці, я ще здійснюю, хоч трохи з запізненням, мої дві клятти — два слова чести. Перше слово чести, я дав своїм друзям по нещастю тоді, коли разом з ними був катований в одній з Ленінградських в'язниць. Я пообіцяв, що коли я вийду живим з тієї „фабрики переробки людей" — в'язниці НКВД, то я винесу в широкий світ усі наші муки від катувань, розстрілів, увесь наш біль скривджених істот, всю правду про СССР.

Друге слово чести я дав катам, які катували нас.

Чуєте мене, кати-людоїди з Ленінградського червонопрапорного ордена Леніна Н. К. В. Д?! Чуєте мене, кати: Захаров, Малишкин, Розанов, Васільєв та інші кати з тюрми ч. 6?!

Тоді, коли ви на мені задовольняли ваш і кремлівський катівський садизм, я не жартував, (о, тоді мені було не до жартів!), коли я, як прокляття кидав вам: — „Ви кати..., ви не вб'єте правди про вас". Ви реготались тоді п'яним реготом і лаялись нецензурною лайкою, в кожній лайці згадували ім'я Бога, Христа, били мене ногами і кулаками і запитували, чи не я це зроблю?

— Або я, або інші, — відповідав вам я, випльовуючи разом з кровю шматки зубів вибитих вашими „ласкавими" руками.

Вас тоді було щість озброєних бандитів... На вашому боці тоді була сила, на моєму, — Бог і Правда. Я вас не боявся. Не ви своєю катівською

Антін Рудницький.

Памяти Павла Печеніги Углицького

В останньому десятиріччі українська музика зазнала великі втрати і з лав її й так не надто численних представників вибули назавжди композитори Віктор Косенко (1938 на Наддніпрянщині), Нестор Нижанківський (1940 у Польщі, на скитальщині), Федір Акименко (1942 у Парижі), Олександер Кошиць (1944 у Винніпеґу) а у цьому місяці у Ню Йорку, Павло Печеніга Углицький.

Памятаю перше знайомство з музикою Покійного, яких 12-14 літ тому. Коли ми з дружиною гостювали літом у нашого приятеля Михайла Голинського в його віллі „Мирославі“ в Дорі, в Карпатських горах, він показав нам арію з опери Углицького „Вій“, яку йому власне прислав композитор. Памятаю, як приємно я здивувався, переглядаючи цю арію невідомого мені тоді українського композитора з Америки, відкривши в цьому творі руку поважного, досвідченого й образованого музики. Подібне враження відніс я почувши опісля й дві інші пісні Углицького, які Голинський співав — з орхестрою — в одному з своїх виступів у Львові.

Приїхавши до Америки вперше в 1937-му році і незабаром познайомившися з Углицьким, враження, яке відніс з його музики ще по тому боці океану, тут закріпилося, коли підчас частих зустрічей з Павлом Івановичом, в його чи мойому домі, я пізнав майже всі його більші, важніші твори. Характерною рисою їх усіх була солідність, з якою композитор опрацьовував подробиці й знання композиторської техніки, як у формі і фактурі твору, так і в інструментації. Зваживши факт, що з одної сторони українська музика тільки зовсім недавно, бо щойно в останньому 30-літті, ввійшла на шлях повного професіоналізму, з другої, що ще до вибуху останньої війни чимало аматорів і дилетантів засмічувало українську музику „творами“, яких єдиною рисою був музичний анальфабетизм — зваживши це, знання композиторської професії і уміння орудувати її засобами, це одна з найважніших прикмет сучасного українського композитора.

Вихований ще перед першою світовою війною в атмосфері петербурзької імператорської консерваторії, відомої з того, що учні діставали там першорядну технічну підготовку, але одночасно наскрізь просякали — свідомо чи несвідомо — духом російської музики, Углицький зовсім зрозуміло підпав там під вплив музики Чайковського, Римського-Корсакова та цілої плеяди їх учнів і наслідників. Від цих впливів і характерних рисів цеї музики він ніколи не зумів відійти й звільнитися, дарма, що крім опери на вірменську тему „Сос і Вартізер“, російської Служби Божої та низки принагідних творів на російські теми, вся творчість Углицького була звязана з українською тематикою. Це факт, що недивлячися на своє виховання в дусі російської музики та здебільша не українське середовище, в якому все перебував, Углицький у своїй творчій діяльности звязався з тематикою свого рідного, українського народу і цією діяльністю все життя на користь українського народу працював. Цей факт треба підкреслити з найвищим признанням.

Дехто з відомих, авторитетних українських музик в Америці й Галичині непогоджувався зі способом підходу Углицького до української народньої пісні, добачаючи в цьому підході чужі — вище згадані — впливи та недостачу „українського духа“. Такий погляд викликає важливе й засадниче питання: що таке „український дух“ в музиці?

Загальна опінія, себто свого роду „голос народу“, вважає українськими творами, чи творами українського характеру ці, що найбільше зближені до української народної пісні у її первісному і оригінальному виді, та до її основних джерел — так, як це розуміли наші „клясики“: Лисенко, Стеценко, Леонтович і їх безпосередній наслідник Кошиць. Але від цього часу, себто в останньому 40-літті, в розвитку світової музики зайшли такі зміни, що вони й основно змінили давний підхід до питання т. зв. національної музики, основаної на народній пісні. Коли музичні творці інших народів, яких значіння можна порівняти до значіння Лисенка у нас, як основоположників національного напряму в музиці свого народу, як Сметана у чехів, Римський-Корсаков у росіян, Монюшко у поляків, Альбеніц у еспанців і інші мали — спільно з Лисенком — більш-менш однаковий підхід до народньої пісні та її використання в т. зв. „штучній“ музиці, то в останньому 40-літті передові композитори тих же народів — Янaчек, Шимановскі, Стравінський, Ґранадов та найбільший революціонер сучасної доби в ділянці народньої музики, мадяр Барток — всі вони зовсім відкинули й зломили давні методи та прінціпи підходу до народньої музики і використовуючи її зовсім іншими, новими засобами в своїх творах надали їй нового, свіжого й несподіваного блеску.

Тому зовсім хибною і неоснованою є у нас традиція вважати підхід Лисенка — Леонтовича до народньої пісні як одинокий вірний та одинокий „правдиво український“. Підхід їх та те, що вони зробили для української музики є незвичайно цінним початком та в загальному розвитку української музики окремою фазою, яка заслуговує на найвищу пошану й признання. Але в ніякому разі цей початок, цю „альфу“ неслід вважати вже й „омегою“, себто вже й кінцем. В чому ж тоді мав би бути розвиток нашої музики?! Адже ж кожній розвиток є тільки у поступі, у русі, але ніколи в стадії неворушливости й застою.

На думку автора цих рядків українська музика не знає ще критерій одинокого правильного підходу до нашої народньої пісні і ніяких непорушних основ такого підходу у нас нема й не повинно бути. Підхід і думки про відношення до народньої пісні, які мав Лисенко і його практичне їх перевеєння — у своїх музичних творах — мають неоцінене значіння; але для сьогоднішнього й майбутніх поколінь українських музидк це значіння має радше історичну, як практичну вартість. Доказом цього є й твори багатьох сучасних українських композиторів, які відступивши від Лисенківських прінціпів надали українській народній пісні зовсім нове обличчя. Чи й наскільки це нове й невідоме комусь подобається більше від давнього, відомого, це вже питання смаку, розуміння, освіти, спроможности сприймання невідомого і критичного — чи безкритичного — підходу до нового, невідомого взагалі.

Тому й підхід Углицького до української народньої музики треба розглядати вповні позитивно, дарма, що не був він ані в старому дусі епохи Лисенка — Леонтовича, ані в дусі сучасної української музики.

Основна сила талану Углицького була, на думку автора цих рядків, у дрібних музичних формах і творах, у його піснях, дуетах і фортепіянових прелюдіях, які визначається шляхотною мельодикою і дбайливим опрацюванням детайлів. Його одинокі два твори для оркестри, „Україна“ й „Героїчна Кантата“, написані у свобідній формі, в якій українські народні пісні використані не прийомами симфонії, чи пак сонати, але радше фантазії. Інструментація цих творів вміла та, як і характер музики Углицького консервативна, у стилю школи Чайковського — Калїннікова. Покійний знав оркестру добре —голвним джерелом його заробітку була посада контрабасіста в оркестрах — і тому ця незвичайна важлива частина оркестрових творів взагалі у нього на високому рівні.

Своїм найважнішим твором Углицький вважав оперу „Відьму“ (друга, „Вій“, залишилася незакінченою). На жаль, немав він з нею щастя, неповелося так, як на це заслуговував, вложивши в цю оперу роки праці і вяжучи з нею всі свої надії на майбутнє. У музику опери композитор вложив чимало народнього матеріялу, використовуючи його в стилі опери Ґлінки „Руслан і Людміла“, яка, згідно з власними словами Углицького, була для нього прототипом при композуванні „Відьми“.

Справжнім ударом було для нього несповнення його очікувань і мрій, звязаних з надією „Відьми“ в Метрополитен у Ню Йрку — дарма, що ці мрії були справжньою утопією, зваживши факт, що за поверх 50-літній період існування Метрополітен не було випадку, щоби там виставили оперу невідомого, невпливового композитора. Покійний, передтим веселої, погідної вдачі, став знеохоченим, пригнобленим і зневіреним до американських музичних відносин, які завели його надії. Цей його настрій ясно відзеркалюється в листі (з 24-го березня 1945-го р.) до автора цих рядків, в якому Углицький писав про себе й свої твори. Деякі уступи з цього листа наведу дослівно:

„...Переглядаючи минуле, так як і раніше нічого достойного не зробив, так і тут в Америці за 20 років нідочого недійшов і ні к чому не прийшов! Склалося життя так, як моя покійна мати казала: „не при проти вітру, а йди все за людьми“! То ж кріпацька психологія (мати моя була ще кріпачкою) відобразилася й на мені аж до цього часу! Все ж десь-то-там у середині щось булькотить, беться, чогось хоче, кудись рветься... та все до могили...! Посаду в Америці? Ніякої!... Старався тут найти місце дириґента — та де там! Тут цього не треба! Бо дириґент це забавка багатіїв, та так само з цілою артистичною наукою! Співає, чи грає той, хто платить, чи за нього платять...! З композиціями так само: дириґенти не беруть! Пощо їм тратить час на чоловіка з вулиці! Не політик, нема грошей, композиції „національні“, а цю націю непризнають! Як би повстала Україна, як повстала Фінляндія, то б шукали за всякими українськими композиціями!... Ато і есть Америка: нема своєї волі і своєї хати і навіть самого себе...“!

А про свою творчість писав Покійний у цьому листі:

„...Наперед усього в творчости я ненавиджу нещирости, вульгарности і викрутасів там, де це невідповідно. Щирість, прямота і природна звучність, це головна основа мойого напрямку... Напрям моєї музики це не шукання нових форм; а я користуюся цим способом, котрому вчився — передати українську пісню в клясичній формі...“.

В історії української музики імя Павла Печеніги Углицького буде згадуватися як поважного, правдивого музики, вповні відданого справі української музики. А ці, що його знали, згадуватимуть Павла Івановича ще й як погідну, скромну й шляхотну людину, людину й музику, якого втрата є безмежно сумна.

Сталін і Грузія

(Докінчення зі стор. 2-гої).

Із розмов з грузинами, що покинули рідний край в часі недавньої світової війни, довідуємося, що грузинський народ Сталіна не любить: „Не може бути примирення Грузії з російською большевицькою окупацією, бо від цього режиму відділяють нас гроби замучених майже в кожній грузинській родині“ — це слово грузинських патріотів. Але не можна заперечувати деяких вигід, що має Грузія з того, що диктатором у Москві є грузин Сталін. Грузія не переживала такого великого теpору як інші поневолені нації СССР. Голоду, що скосив на Україні кілька мільйонів населення 1932/33 року, Грузія не зазнала. Коли 1937 року Москва ухвалила національні рухи неросійських народів СССР за „головну небезпеку“ і почала русифікаційний похід проти цих народів, то в Грузії цього нового курсу не введено. Грузинська наука, культура, школа могли далі розвиватися в своїй національній формі. Від кривавих утисків, що проходили хвилями в СССР, грузини терпіли менше віж інші народи.

Після Другої світової війни Москва рішила заграти на грузинському патріотизмі: московська дипломатія почала домагатися від Туреччини провінцій, що належали колись до Грузії аж до міста Трапезунту. Це викликало прихильний відгук між грузинами: навіть старий голова демократичного уряду Грузії — Ной Джорданія, що перебуває в Парижі, закликав грузинських емігрантів вертатися в Грузію...

У Сталіна лишився деякий „сентимент“ до своєї батьківщини — Грузії. Він їздив в свої рідні околиці, відвідує своїх знайомих з молодих літ, навіть випиває з ними по чарці вина. Він приймає делегації грузинської молоді і розмовляє з ними по грузинському. Грузини, що живуть у Москві, роблять велику кар'єру, не без допомоги Сталіна. Орджонікідзе, Берія, Деканозов та багато інших советських достойників — це всі грузини. В Грузії Сталін не дозволив винищувати шляхту і в цій країні стара аристократія ще й досі має впливи в культурнім і громадськім житті.

Столиця Грузії, Тбілісі (Тифліс), мала колись вірменську більшість, і це приводило до конфліктів між грузинами та вірменами. Сталін дозволив грузинам примусово виселити всіх вірмен із Тбілісі. Одного дня всім вірменам наказано зібратися на стації залізниці, грузинські комуністи виголосили приятельські промови до вірмен, поїзди рушили, а в газетах написано про „добровільне переселення“. Але ті вірмени, що вернулися в Тібліс, були без пардону порозстрілювані...

Мабуть Сталін хоче цими політичними кроками здобути симпатії серед грузинського народу. Але даремно: грузини кажуть, що Сталін не грузин, а приблуда, виродок...

Б. І.

силою перемогли, а перміг я, бо на моєму боці, — Бог і Правда.

Знаю, що ви не визнаєте ні Того ні другого, але сила в них, а не в вас, бо вони мені давали силу перенести ваші катування, вони дають мені силу в моїй праці й тепер.

І ось через ці рядки, я заявляю всім тим катам, які будуть шукать моєї смерти: — Я не боявся вас тоді, коли був у ваших руках; — не боюсь і тепер!

Ви знищили й пограбували у мене все — батька, матір братів, сестер, рідну хату, майно, землю і Батьківщину!

Замісць цього всього ви наділи на мене ваші, ви думали вічні, кайдани невільника, але подяка Богові, я нині скинув їх.

Коли тепер я вмру, то вмру, як вільна людина, а не як ваш невільник. Вам, я можу дістатись тільки мертвим! Чуєте? — Тільки мертвим!

А тоді, як ви вб'єте мене денебудь з-за рогу, (а це ваше старе і стале ремесло), то на московському судовому процесі, де будуть судити найжахливіших злочинців: Маркса, Енгельса, Леніна і живого ублюдкалюдоїда Сталіна з його кремлівською бандою, то головним свідком і обвинувачем, замісць мене, буде ця моя праця.

Отже, я кладу пальці правої руки на Святий Хрест, на якому образ Того, Кого ви в Кремлі щоденно розпинаєте, доказуючи, що вчення про Нього, — це релігійний дурман, розпинаєте Його, — розпинаючи нарід Його і кленусь, що мої зізнання свідка є щирі й правдиві.

Іван Кравченко.

Чемности ради треба було б сказати кілька слів про „Чорного Ворона“, але боюсь, що ті „кілька слів“ можуть вилитись в океан слів і тому я утримуюсь від передмови, а цю справу, тоб-то сказави „кілька слів“ про „Чорного Ворона“, доручую шановним читачам, критикам та рецензентам.

З свого боку можу зазначити тільки те, що в моєму оповіданні я уникав двох речей: — повних прізвищ, а вживав тільки початкової літери дійсного прізвища, бо не маю права підставляти людей під ту небезпеку, під яку я ставлю своє власне життя, подруге, — уникав по можливості таких оповідань, які своїм явищем в советській дійсності настільки аморальні, що розповісти про них було б просто аморальним вчинком з мого боку.

В моєму оповіданні немає чогось вигаданного, надуманого або підфарбованого.

Я також уникав вкладати людську трагедію в художні образи, вважаючи, що подані факти найкрасномовніше дадуть уяву про об'єкт, який нас цікавитиме.

В цій першій частині „Чорного Ворона“, я мало приділив місця життю робітників та інтеліґенції, але пляную це висвітлити окремою темою.

В надзвичайно важких моральних і матеріяльних умовах родилося це оповідання. Частину цих умов я висвітлив в окремій праці під назвою „Безправні й беззахистні“, але більша частина їх полягала в інших, надто прикрих, причинах...

Сподіваюсь, що продовження „Чорного Ворона“ незабаром вийде в світ під цією ж назвою.

Автор.

Вересень, 1947 р.

(Дальше буде).

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Зі щирим серцем при праці

(Докінчення зі стор. 2-гої).

ди і до інших американських країн. Тішуся, що мій недовгий побут тут мав уже успіхи. Є люди, які довго ждали на свій виїзд (навіть від 1945 р.) і виїхали щойно на інтервенцію. Це мене дуже вдоволяє. Теж і моя інтервенція в канадійських справах — дозволила деяким людям виїхати.

— Бачу одначе, що до Вас звертаються люди в різних і не еміграційних справах

— Це правда. Треба розуміти лише положення наших скитальців. Розбиті війною, без правної опіки — вони шукають захисту у когось, хто може захист дати. І тут з'являється ЗУАДКомітет. А що мені припала роля репрезентувати цей комітет у Зальцбурґу — тож і люди йдуть до мене з різними справами. Мені — як американському громадянинові легше добитись послуху в різних американських окупаційних властей, чи теж в ІРО. Одначе люди теж і перебільшують, думаючи, що я все можу зробити.

— Не дивуйтесь. Люди бачать перші наслідки допомогової акції американських українців — і мають довір'я.

— Допомогова акція — це окреме діло. Її веде заступник голови цього комітету ред. Є. Зиблікевич. Зрештою теж і я є в тісній співпраці з тим же комітетом, бо він знає місцеві відносини та знає людей. Наше завдання приміновати розпорядки і зарядження нашої дирекції до місцевих відносин. Але є справи, які вимагають безпосереднього рішення, а відмовитись допомоги не можна. На приклад заходить до нас колишній член У. П. А...., молодий хлопець хоче сам на ноги стати. То ж як не допомогти йому дістати діпівську Ідентиті Карту та й не допомогти марними 200 шилінґами дістати дозвіл шоферувати. Правда ще й і роботу йому треба підшукати, але людина стає знову на нормальний шлях. Ось другий — йому треба допомогти увільнитись від тюремної кари за те, що зі зброєю перейшов сюди. Як не допомогти йому?

Залищаємо бюро Представництва ЗУАДКомітету в Зальцбурґу з вдоволенням, що воно має відданого роботі представника та з гордістю за саме його існування. Покищо наш допомоговий комітет побіч жидівського — одинокий. **І тут належить признання нашим заокеанським українцям, що вони зрозуміли потребу братів скитальників і здобулись на організацію такого Комітету. За короткий час свойого існування він уже себе виправдав ,а скільки завдань іще перед ним.**

Тарас Кульчицький.

КОРЕСПОНДЕНТАМ ПОКАЗАНО ЦЕНТР АТОМОВИХ ДОСЛІДІВ В БРИТАНІЇ.

Гарвел, Англія, 21. липня. — Вчора британські власті вперше дозволили представникам преси оглянути центр британських атомових дослідів, що його створено ще в листопаді 1945 року. Оглядини відбулися при найбільшій осторожності та під строгим наглядом властей безпеки. Кореспондентів зразу повідомлено, що на випадок знайдення при якому з них фотографічного апарату, він готов десять років не бачити світу Божого з тюрми. Советських кореспондентів не запрошено до цих оглядин. На запит, чи Британія може вже продукувати атомову бомбу, представник влади відмовився дати будьяку відповідь.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРУКЛИН, Н. Й.

Похорон бл. п. Василя Савіцького.

В понеділок, дня 28. червня 1948 р. бруклинська парохія Сошествія св. Духа віддала останню почесть своєму дяковчителеві й дириґентові хору, бл. п. Василеві Савіцькому, відпроваджуючи його тлінні останки на вічний спочинок. Вже перед похороном видно було, якою любовю серед громадян втішався небіщик. В суботу й неділю перед похороном відбулися в домі жалоби парастаси, в яких за кожним разом брала участь громада знакомих і приятелів небіщика так, що домівка жалоби битком була набита. Коло домовини зложено багато ковертов з офірою на Сл. Божі й вінці від родини, українських товариств та громадян. В понеділок рано, після жалібного богослуження в домі покійника, перенесено тіло до церкви Сошествія св. Духа, а до заупокійної Служби Божої станули три священики: о. А. Лотович, парох небіщика, о. В. Лотович і о. Д. Гулин. Ще було присутних два священики. Співав церковний хор, вірні та вдячні учениці й ученики бл. п. Василя Савіцького, при співучасти дяковчителів з околиці, п. п. Т. Каськова, Т. Онуфрика, М. Фатюка, В. Каськова, М. Данильчука й проф. Ю. Кириченка, що теж бажали відповадити свого друга й товариша. Управляв хором п. Т. Каськів з Нюарку, Н. Дж. Церква наповнена була сумуючим народом по самі береги. Жалібно неслися молитви служачих священиків та хору до Господа Бога. Апостола виголосив п. Т. Каськів, а Вірую п. М. Фатюк. Жалібне слово виголосив місцевий парох о. А. Лотович та зворушив цілу церкву до сліз. Отець парох відмітив талнт небіщика як дириґента, його невтомну 28-літню працю над організацією хорів, концертів та вистав, його заслуги над вихованням молодого покоління, котрому вмів вщіпити любов до рідної пісні й мови, його скромний, трудящий характер, релігійно-патріотичне виховання дітей.

Тлінні останки небіщика відвезли до могили на цвинтарі св. Івана в Бруклині, Н. Й. Співав над могилою зворушливо хор товаришів - дяковчителів, скріплений силами місцевого хору. Прогомоніло останнє „Вічная Память", посипалися грудки землі на труну, зговорено „Отче Наш" і виросла на прибраній землі ще одна могила людини, яка любила свою Україну гарячим серцем до останку свого життя.

Сусід.

—o—

ШІКАҐО (БОРНСАЙД), ІЛЛ.

Нова професійна сила.

Ряди наших працівників рідниуть уже тепер з кожним днем. Стара ґенерація вимирає на наших очах. Хто ж її заступить, хто буде продовжувати народню працю, хто буде вдержувати українське імя на землі Вашингтона. Та хто інший, як не наша молодь! От тому всі ми радіємо, коли вичитуємо в газетах, що тут і там діждались нової професійної сили з нашої тут родженої молоді, що тут і там наша молодь веде перед у культурній роботі.

Григорій Жеребяк

Радіє і наша громада новими, молодими силами. Рік за роком вибиваються ці молоді сили, кінчать високі школи та займають у нашому житті місце батьків. Цього року гордимось п. Григорієм Жеребняком як новою професійною силою, що є сином наших щирих громадян Івана й Йосифи Жеребняк. Завдяки добрим батькам молодий п. Жеребняк набрав українського духа ще малим хлопцем у Рідній Школі, чи в хорі, співаючи в церкві чи на концертах. Своєю музикальністю та прекрасним голосом (баритон) вибивався в гай скул, де виступав як співак-соліст. В 1943 році вступив охотником до Американської Повітряної Фльоти. Як лютенант-летун був висланий по вишколі до Европи. Вернувши з війни записується на університет (Юніверзіти оф Илиной) де бере живу участь у різних университетських товариствах. Цього року покінчив п. Жеребняк студії з соціольогії з відзначенням і дістав диплому.

До цього треба ще додати, що п. Г. Жеребняк є членом 415 відділу У. Н. Союзу. Ціла наша громада радіє успіхами п. Жеребняка та бажає йому щастя на дальшій дорозі життя з твердою вірою, що він буде добрим сином нашого народу і надалі, як і буде між тими, що завжди памятатимуть за допомогу визвольним змаганням України.

М. З.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕВЯТЬ МІЛІОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

А ЯК З НАМИ СТАРИМИ, ЩО В АМЕРИЦІ?

Читаю нашу рідну „Свободу" вже 39 років і 39 років стою в У.Н.Союзі. Тішуся, що „Свобода" ніколи не зійшла з правильної дороги і завжди накликала нас до добра, до любови нашого народу та ратування його з неволі. Скільки то закликів читали ми в „Свободі" про ратування нещасних за морем, чи то сиріт, чи інвалідів, чи от тепер скитальців. Збираємо на політику, жертвуємо на культуру. То добре, я теж це обстоював і жертвував. Але жаль мене бере на старости, що за нас, що тут живемо, так мало дбається. Чи ж не повинен бути в нас бодай якийсь Захист Старців? Ми ж тепер старі й немічні стали, руки та очі відмовляють нам послуху. Діти, що правда, ми старались виховати по людськи, але діти, як всі ми знаємо, роблять на себе і ще від нас взяли б поміч, а не то, щоб нам помогти. Так що ж нам робити? Пишу до Вас і питаю: Яку ми маємо тепер заплату, ми, старі, що так тяжко й довго працювали та наші народні організації й церкви будували?

Я читав в протоколах з річних нарад головного уряду У. Н. Союзу, що Союз сам не міг нічого зробити зі Захистом Старців, бо є зложені гроші, але не можна виконати ухвали. Може я того добре не зрозумів, але думаю, що як би ми віднеслись до відділів і членства, то так люди зрозуміли б, що ми повинні мати Захист Старців. А хто не хоче цього розуміти, повинен памятати, що якою міркою він це міряє, такого йому колись віддадуть, як на нього прийде старість.

Думаю, що У.Н.Союз не повинен цеї справи спускати з ока і Захист Старців таки збудувати.

Стефан Фіґун,
секр. 173 від. У.Н.Союзу.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи дресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

• • •

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

15,428 Сабовчик Івана, Анни і Верони, Орос Еміля і о. Лешко Василя з с. Дубрівки (Ужгород, Закарп. Україна) від Граб Василя.

15,429 Мазур Політа з с. Холодець (Камінець Подільський, Волочиська) від Мазур Надії зам. Мак.

15,430 Висоцька Марії з дому Біленко від Ковчун Маланки з дому Біленко.

15,431 Кузьменко Павла Івановича інж. з с. Адашок (Катеринослав. обл.) від свящ. Грановський Петра.

15,432 Варцаблюк Петра з м. Межибожа (Лятичівського повіту, Камінець Подільський) від Печенюк Темофія Гарасимовича з с. Пільного Олексинця.

15,433 Кіча Марії зам. Жуковська від Кіча Миколи з с. Кривка (Лісько).

15,434 Косців Михайла з с. Загіря (Бібрка) від Шевчук Михайла с. Данила.

15,435 Бакай Михайла с. Миколи з с. Княждвір (Коломия) від Волощук Миколи.

15,436 Пастух Івана і Василя з с. Дусанів (Перемишляни) від Пастух Михайла.

15,437 Шевчук Параскеві в дому Гещук з с. Глушкова (Городенка) від Моровик-Филик Марії.

15,438 Жуковський Франца Антоновича з с. Скілівата (Дніпро Петровськ) від Жуковська Анни Антонівної.

15,439 Сікорський Матвія, Івана і Анни з с. Тирнова Нижна (Сянік) від Сікорський Юрія.

15,440 а) Пацаган Олекси від Палій Агафії з с. Славсько (Стрий).

15,440 б) Кудлак Василя від Кудлак Андрія.

15,441 Мамот Йосифа з Городка (Львів) від Маціський Стефана.

15,442 Кудільчак Магдалини з дому Михайлишин з с. Яблінці Нижні (Турка над Стриєм) від Михайлишин Теодора.

15,443 Вавро Павла і Марії в дому Пісарик з с. Грущатичі (Перемишль) від Дзіндзура Івана.

15,444 Городинська Марії з дому Баймук з с. Зирова (Стрий) від Бабій Миколи.

15,445 Чемерис Марії замуж. Кріль з с. Задвіря (Лісько) від сестри Ярославська Гелени.

15,446 Нацулич Івана з с. Стрільбич (Самбір) від Нацулич Миколи і Катерини.

15,447 Стиранець Михайла, Тимчак Катерини з с. Ліскевате (Перемишль) від Шишко Анни зам. Сидорак.

15,448 Гловацький Федора, Петра і Антона сини Олекси з с. Базар (Чортків) від Кучерка Варвари.

15,449 Німилович Мирослава зі Стрия від Іванків Володимира.

15,450 Качмар Івана вуйка з с. Лисяни (Любачів) від Баран Ольги зам. Шведик.

15,451 Данилейко Федора і Грицька з с. Данилейківка (Полтавщина) від Данилейко Надії.

15,452 Бобик Миколи Чавурський Стаха від Галайдіда Андрія з с. Сільця Бож. (Підгайці).

11,453 Рідних і знакомих з с. Розвадова (Жидачів) від Береза Евстахія.

15,454 Земляків з Бориславщини відізвіться до вчителя Драґан Романа.

15,455 Батьків Катерини з с. Коморники (Турка) від Сидор Катерини д. Миколи і Юлії.

15,45 Шушельницький Петра і Леся з с. Касперівці (Заліщики) від Шушельницький Василя.

15,457 Братусь Івана і Магдалини, Добрянський Михайла, Осипа і Юліяна Логина, Хомяк Катерини і Юстини всі з с. Унятичі (Дрогобич) від Фетьків Антона.

15,458 Ґвязда Марії д. Юрія і Параскеві з с. Шили (Збараж) від Клим Юлії жена Григорія.

15,459 Хоптяк Теодора, Кухта з с. Цінева (Долина) маю для них вістки від їх рідні Шумей Дмитро проф.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 5. липня 1948 р. померла в 56. році життя

КАТЕРИНА ПОПИК,

довголітна челниця Бр. св. О. Николая, від. 175 У. Н. Союзу в Дітройт, Міш.

Покійна походила зі села Воля Бараника, пов. Самбір, Галичина. Полишила в смутку мужа Михайла, сина, невістку, два внуки і дочку.

Похорон відбувся 9. липня при участи родини, знайомих і членів Бр. св. О. Николая до гр.-катол. церкви, а відтак на цвинтар Graud Lawn. — В. ЙА П.!

В. Бартош, секр.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні, впишуть сейчас!

ТАРЗАН, ч. 1889. Жах у темноті.

Коли тінь штилета підійшла вгору, спів нагло устав. Потім штилет блиснув у долині, а по печері розлягся переразливий крик.

Голова людини зарисувалася на овиді а, стіни загомоніли сміхом...

...за ним далися чути жахливі крики дівчини. Миттю Тарзан кинувся в напрямі звуків.

Він виминав дивні твори природи і гнав вперед. Та йому станули на дорозі сталаґміти — стовпи.